

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Waterkeringen Perkpolder

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

10 juni 2010 / rapportnummer 2422-22

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De Minister van Verkeer en Waterstaat en het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen willen de waterkeringen bij Perkpolder verleggen. Het verleggen van de zeedijk langs de Westerschelde is een deeltwerking van de gebiedsontwikkeling Perkpolder. Met de dijkverlegging wordt de realisatie van buitendijkse natuur mogelijk gemaakt. Voor het besluit volgens de Waterwet over het verleggen van de dijk wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) gevolgd. Gedeputeerde Staten van Zeeland zijn bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van de noodzaak en een duidelijke omschrijving van de doelstelling van het voornemen;
- de omvang van de te realiseren natuur en natuurdoeltypen;
- een onderbouwing, op basis van veiligheid en te realiseren natuurwaarden, van de keuze voor de plaats en de dimensionering van de dijkopening;
- de hydraulische randvoorwaarden voor het dijkontwerp en de uitwerking ervan;
- de effecten van het voornemen op:
 - grondwaterstanden en kwel achter de nieuwe zeedijk;
 - het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe;
 - de droge verbindingzones in de Ecologische Hoofdstructuur.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie meer in detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

2. DOEL, BELEIDSKADER EN BESLUITEN

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

De startnotitie is beknopt en goed leesbaar. Het voornemen is onderdeel van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder. De verlegging van de waterkeringen hangt samen met de buitendijkse natuurontwikkeling met een omvang van ca 75 hectare. De natuurontwikkeling is (gedeeltelijk) bedoeld als verplichte natuurcompensatie voor het verlies aan natuurwaarden door de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde.

Onderbouw in het MER de noodzaak van het voornemen. Ga daarbij met name in op de verplichting buitendijkse natuur te realiseren. Besteed ook aandacht aan de wijzigingen in het voornemen ten opzichte van het in het plan-MER beschreven plan met betrekking tot:

- het ontwerp van de Zeedijk (deels wel of niet overslagbestendig);
- maatregelen en voorzieningen (inlaatconstructie naar gebied Westelijke Perkpolder).

Geef daarbij de argumenten aan die aan de wijzigingen ten grondslag liggen.

2.2 Beleidskader en randvoorwaarden

Geef in het MER het relevante beleidskader voor het voornemen aan. Besteed hierbij aandacht aan de toe te kennen of toegekende (veiligheids)functie, en daarmee de formele status, van de in het gebied aanwezige primaire en regionale waterkeringen.

Betrek hierbij ook de nog lopende beroepsprocedure tegen het voorliggende bestemmingsplan Perkpolder, met name wat de betekenis hiervan is voor het realiseren van het voornemen.

Geef in het MER de randvoorwaarden aan die voortkomen uit de verplichting buitendijkse natuur te realiseren.

Ga in het MER in op:

- het beoordelingskader voor het voldoen aan de veiligheidscriteria en de robuustheid en flexibiliteit van het ontwerp van de primaire waterkering;
- de randvoorwaarden die aan de bestaande zeedijk ter weerszijden van de te realiseren bres worden gesteld. Deze maakt in de toekomst geen onderdeel meer uit van de primaire waterkering zelf, maar kan wel een functie vervullen binnen het totale systeem.

2.3 Te nemen besluit(en)

Naast het goedkeuren van het dijkverleggingsplan zijn er mogelijk andere besluiten nodig, bijvoorbeeld over vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of op grond van de Flora- en Faunawet. Geef in het MER aan welke vervolgbesluiten er nodig zijn om het voornemen daadwerkelijk te kunnen realiseren.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit

Nieuwe natuur

Het verleggen van de zeedijk bij Perkpolder maakt het mogelijk buitendijkse natuur te ontwikkelen. Benoem in het MER de natuurdoeltypen en het aantal hectare nieuwe natuur dat met het voornemen kan worden gerealiseerd en welk deel hiervan dient als natuurcompensatie. Geef duidelijk aan hoe de keuze van de locatie en dimensie van de opening in de dijk tot stand is gekomen. Geef daarvoor in het MER het verband aan tussen de grootte en vormgeving van deze opening en de doelstelling. Geef de wijze van uitvoering aan en de sturingsmogelijkheden voor het doelbereik van de beoogde natuurontwikkeling.

Dijkontwerp

Geef in het MER een goede veiligheidsanalyse op dijkkringniveau. Geef aan wat de doorwerking is naar de hydraulische randvoorwaarden en het dijkontwerp. Ga in op het ontwerp van een standaardprofiel voor de primaire waterkering. Besteed daarbij aandacht aan de ontwerpgrondslagen (zoals maatgevend hoogwater/maatgevende storm, golfrandvoorwaarden, stromingen en rol van het voorland) en de dimensionering, met een beschrijving van de belangrijkste karakteristieken (kruinhoogte, taludhellingen, eventuele tussenbermen, type materiaal voor de waterkering zelf en eventuele bekledingsmaterialen). Besteed aandacht aan de te verwachten zettingen van de aan te leggen zeedijk en de bij de aanleg aan te houden reserves in verband met zettingen van de ondergrond en klink van het dijkmateriaal. Presenteer het standaardprofiel in de vorm van dwarsdoorsneden en lengteprofiel, zodat op basis hiervan het ruimtebeslag inzichtelijk wordt.

Realisatie

Beschrijf het voornemen zo uitgebreid als nodig is om een goede effectbeschrijving mogelijk te maken. Ga hierbij in op:

- de activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de beoogde eindsituatie (sturing, beheer, onderhoud en gebruik);
- de benodigde hoeveelheden zand, klei en andere materialen en de herkomst ervan;
- de transportwijze van de benodigde materialen en daarbij behorende maatregelen en voorzieningen;
- de herbruikbaarheid van vrijkomende materialen uit het te realiseren buitendijkse natuurgebied en/of de nieuwe bestemmingen ervan;
- de fasering voor de verschillende activiteiten, rekening houdend met logistieke aspecten.

3.2 Alternatieven

Geef in het MER een overzicht welke alternatieven in eerdere stadia zijn afgevallen en welke worden uitgewerkt en geef de overwegingen hierbij aan.

Maak waar zinvol onderscheid in (uitvoerings)varianten. Geef de betekenis aan van de gemaakte keuze voor de locatie en lay-out van de dijkopening voor de mogelijk te onderzoeken alternatieven.

De startnotitie gaat, naast het referentiealternatief, uit van een alternatief met minimaal benodigd ruimtebeslag, een alternatief met de laagste kostprijs en een 'milieuvriendelijk en duurzaam' alternatief. De Commissie wijst erop dat 'milieuvriendelijk' en 'duurzaam' op gespannen voet met elkaar kunnen staan.

De Commissie adviseert te onderzoeken of ook ruimtebeslag en gebruik van materialen voldoende onderscheidend zijn op milieueffecten om als alternatieven te onderzoeken.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

De startnotitie geeft aan dat een meest milieuvriendelijk alternatief wordt uitgewerkt, dat sterk zal lijken op het milieuvriendelijk en duurzaam alternatief. De Commissie wijst erop dat het per 1 juli 2010 (inwerkingtreding Wet modernisering m.e.r.) geen wettelijk inhoudsvereiste meer is om een mma op te nemen in het MER. Wel dienen nog steeds alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven beschreven te worden, waaronder milieuvriendelijke alternatieven.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Geef daarbij de huidige status van de verschillende waterkeringen aan.

Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Geef hierbij duidelijk de relatie aan met status van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder en de hieraan gekoppelde uitvoeringsbesluiten.

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

Beschrijf de gevolgen van het voornemen voor de statusverandering van de verschillende waterkeringen (primaire keringen, regionale keringen en keringen zonder waterkerende functie) in de toekomst.

Beschrijf in het MER naast de eindsituatie ook de tijdelijke effecten die kunnen optreden en maak daarin onderscheid tussen de uitvoeringsfase en beheerfase.

4.2 Bodem en water

Beschrijf in het MER de aanwezige (geo)hydrologische situatie en de veranderingen daarin als gevolg van de verlegging van de waterkering. Het gaat daarbij met name om de situatie in het achterland, zoals grondwaterstanden en kwel en de wijze van opvang en afvoer van kwelwater.

Ga in het MER in op:

- de eventuele wijzigingen van de grondwaterkwaliteit en aanwezige zoetwaterreservoirs en de gevolgen daarvan op de binnendijkse gebieden;²
- de zettinggevoeligheid van de bodem en de processen van natuurlijke bodemdaling, alsmede de optredende zettingen (inclusief klink) en verschillen hierin als gevolg van de maatregelen, zowel ter plaatse van de dijk als in de directe omgeving ervan. Geef daarvan de consequenties aan voor de aanleg(hoogte) van de dijk en de mogelijke gevolgen voor aanwezige bebouwing, kunstwerken en afwateringssloten;
- het benodigde grondverzet om de verbeteringwerkzaamheden te kunnen uitvoeren en de logistiek van grond aan- en afvoer;
- de kwaliteit van de bodem in het gebied waarbinnen de werkzaamheden worden uitgevoerd (zowel in het voorland als binnendijks);
- de tijdelijke gevolgen van werkzaamheden buitendijks op de waterkwaliteit (zoals vertroebeling waterkolom en verstoring waterbodem).

4.3 Natuur

Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke dieren en planten positieve danwel negatieve gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen³ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende maatregelen die eventuele negatieve gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

4.3.1 Gebiedsbescherming⁴

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en de ecologische hoofdstructuur (EHS).⁵ Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Geef in het MER aan wat de gevolgen van het realiseren van de dijkopening is voor de aanwezige habitattypen.

Passende beoordeling

De startnotitie geeft aan dat een passende beoordeling is uitgevoerd voor de gehele gebiedsontwikkeling, inclusief aanpassing van de waterkeringen. Hierin is geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van permanent significante negatieve effecten. Geef in het MER aan welke randvoorwaarden, uitgangspunten en maatregelen hieraan verbonden zijn. Zo is in de passende beoordeling als mitigerende maatregel een betredingsverbod voor de zandplaten in de Westerschelde opgenomen, waarvan de borging nog moest worden geregeld. Geef de stand van zaken hiervan aan.

² Zie ook de zienswijze Accon.Avm, waarin wordt gewezen op de risico's van verzilting en aantasting van de zoetwaterbuffer.

³ Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking en vermesting en verzuring door bijvoorbeeld deposities van stikstof.

⁴ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

⁵ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

Ecologische Hoofdstructuur

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op de ecologische hoofdstructuur (EHS). Geef aan of de daarvoor geldende wezenlijke kenmerken en waarden van de droge verbindingzones (bloemdijken) worden aangetast. Geef aan of het voornemen past binnen het toetsingskader voor dit EHS-gebied (het afwegingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of de Zeeuwse uitwerking daarvan). Maak inzichtelijk of eventuele negatieve effecten allereerst gemitigeerd en/of vervolgens gecompenseerd kunnen worden.

4.3.2 Soortenbescherming⁶

Flora- en Faunawet

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.⁷ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten⁸ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats⁹. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.4 Recreatie

Geef in het MER aan welke mogelijkheden het voornemen biedt voor recreatie, met name gericht op de beleving en het gebruik van de nieuwe natuur. Ga in op de milieugevolgen die het mogelijk toekomstige recreatieve medegebruik kan hebben op de te ontwikkelen natuur.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

⁶ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

⁷ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

⁸ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

⁹ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Waterschap Zeeuws-Vlaanderen

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van provincie Zeeland

Besluit: Aanleg of wijziging van een waterstaatswerk in het kader van de Waterwet

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C12.2

Activiteit: Landinwaarts verleggen van de primaire waterkering

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant d.d. 17 maart 2010

ter inzage legging startnotitie: 22 maart tot en met 30 april 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 13 april 2010

richtlijnenadvies uitgebracht: 10 juni 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.H.J. van der Gun

drs. S.R.J. Jansen

H.H. Janssen (voorzitter)

D. Spel (secretaris)

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. H. Bijl, Zierikzee
2. Stichting De Levende Delta, Wilhelminadorp
3. Zeeuwse Milieu Federatie, Goes
4. Accon/AVM adviseurs en accountants, namens 5 cliënten
5. Internetplatform "ikmaakmezorgen.nl", Zierikzee
6. Actiecomité "Red onze Polders", Zaamslag
7. Fractie Algemeen Belang Groot Hulst, Kloosterzande
8. Stichting De Groene Rekenkamer, Kapelle
9. P. de Nijs, Walsoorden
10. dhr. Blok
11. V. Hamelinck
12. Charles en Ingrid Heizler, Walsoorden
13. Stichting Achmes Rechtsbijstand, namens R.M.R. de Nijs, Walsoorden
14. Dorpsraad Kloosterzande
15. M.A.G.A. Philipsen-Hermans, Walsoorden
16. L.A. Verbrugge e.a., Walsoorden
17. W.B.P.M. Lases, Tiel
18. ZLTO afd. Hulst, Ossensisse
19. P. Dieleman, Terneuzen

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Waterkeringen Perkpolder

De Minister van Verkeer en Waterstaat en het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen willen de waterkeringen bij Perkpolder verleggen. Het verleggen van de zeedijk langs de Westerschelde is een deeluitwerking van de gebiedsontwikkeling Perkpolder. Met de dijkverlegging wordt de realisatie van buitendijkse natuur mogelijk gemaakt. Voor het besluit volgens de Waterwet over het verleggen van de dijk wordt een procedure voor de milieueffectrapportage gevolgd.

ISBN: 978-90-421-3074-6

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

